

**Igrokaz
IZGUBLJENA VILA**

Jasna Horvat

Osijek, travanj 2002.

Jeste li čuli što travke zbore,
Znate li ono što kriju gore?

Znate li, možda, gdje sniju vile,
I kakve su snage njihove sile?

Divove mračne jeste li sreli,
Vidjet' patuljke jeste li htjeli?

Znate li otkud' na nebu munje,
Gromove glasne tko vješto kuje?

Jeste li ikada bili sami?
Negdje u mraku, il' nekoj tami?

Čut ćete: tko je još bio s vama,
ako u priču pođete s nama...

1. IGRA MRAKA

Skupina djece sjedi u mraku ispred zgrade.

Martina: Čega bismo se mogli igrati?

Borko: Rata- tatatata-tata-tata! (oponaša zvuk rafala)

Ivana: To je glupo!

Luka: Možemo se igrati skrivača! (počinje se sakrivati i uzvikuje): Pronađite me, gdje sam???

Dinko: Skrivača i graničara igramo se svakoga dana.

Martina: Znam, igrat' ćemo se škole!

Ana: Svašta! Koja to još škola radi noću?! Što bi nam učiteljica dala u zadatak?

Franka (govori kao učiteljica): Djeco, brzo na spavanje. Ako želite narasti, morate puuunooooo spavati. Nastavlja: Dobro, ocijenit' ćemo najboljega spavača!

Djeca nezadovoljno odmahuju rukama.

Ivana: Ja bih se igrala mame i tate.

Slaven: Brzo ćeš ići kući, a onda možeš gledati igru mame i tate do mile volje. Igrajmo se radije bare.

Martina: Ti bi bio izvrsna žaba, a ja ću biti roda, i onda ću Te... pojesti.

Ana: Čekajte, mogli bismo se igrati nečega potpuno novoga, a pomalo strašnoga!

Svi: Reci, što bi to moglo biti?

Franka: Borko bi se sigurno igrao zombija?!

Dinko: Ne, ne, on bi se igrao Aliena!

Borko (s nepovjerenjem): Što vam je? Još nije izmišljena igra koja se igra po mraku?

Luka: Nije točno! Na primjer, žmire je noćna igra. Igrajmo se žmire!

Slaven: Ali, žmire smo se igrali i jučer i prekjučer! Imam bolji prijedlog: igraymo se mraka!

Djeca u glas:

Igrajmo se mraka, i mračnoga straha,

Igrajmo se tmine, i strašne tišine.

Iris: Moj medo je upravo rek'o kako mu se od te igre spava.

Djeca: Šuti, mala!

Martina: Hodi, Iris, daj mi ruku i ne strijepi više.

Djeca u glas:

Igrajmo se mraka, i mračnoga straha,
Igrajmo se tmine, i strašne tišine.

Iris: Ja se ne bih igrala te igre!

Djeca uglas: Šuti, mala!

Djeca pokazuju na kutiju koja stoji u uglu scene.

Franka: Ova kutija biti će naša dvadeseterokatna zgrada.

Borko: Nacrtajmo na kutiji sve prozore naše zgrade.

Ana: Ja ću nacrtati dva prozora u mraku.

Ivana: Na mojim će se prozorima vidjeti svjetlo televizora.

Luka: Ja ću dočrtati osvijetljene prozore.

Dinko: Nacrtaj i mene kako pišem zadaću iz matematike.

Iris: Nacrtaj i mene kako se kod kuće igram neke lijepe igre.

Djeca: Šuti, mala!

Slaven: Čekajte! Nedostaju nam svjetla grada!

Ana: Što ih može zamijeniti?

Martina: Što bi moglo svijetliti umjesto gradskih svjetiljaka?

Ivana: Znam, donijet' ću ukrase od posljednjega Božića!

Borko: Ja imam sačuvanih prskalica!

Slaven: Razmjestimo ih, neka svijetle kao svjetla našega grada.

Franka: Neka krivudaju kao naše ulice!

Luka: Označimo s njima i Šetalište!

Martina: Ja ću osvijetliti Tvrđu, a Ti, Slavene, osvijetli Retfalu!

Iris: Evo, ja sam označila Katedralu!

Slaven: Što si Ti osvijetlio, Borko?

Borko: Donji Grad, Copicu, i Namu.

2. SUSRET S VILOM

Iris: Baš je zgodna ova igra mraka! Meni se čini kako se igramo slavlja!

Djeca: Šuti, mala!

Martina: Ima Iris pravo! Igramo li se mi i dalje mraka?

Borko: Nismo još ni počeli! Jeste li spremni?

Franka: Čekaj, moram popraviti frizuru!

Ivana: Gdje je moja kapa?

Slaven: Luka, ovamo, ovamo!

Luka: Evo, evo, samo dok pošaljem poruku! (*na mobitelu tipka poruku*)

Iris: Ima netko žvaku? *povjerljivo se obraća gledalištu:* Ima netko žvaku?

Dinko: Kakve žvake?! Sada počinje igra mraka.

Ana: Prvo, uzviknite svi u glas: Ja se ne bojim mraka! i udarite mrak nogom.

Djeca ponavljaju: Ja se ne bojim mraka!, i udaraju mrak nogom.

Slaven: Zatim, ponovite: Ja se ne bojim mraka! i udarite mrak rukom.

Djeca ponavljaju: Ja se ne bojim mraka!, i udaraju mrak rukom.

Martina: Sada ga zagrebite, ugrizite, uštipnite!

Djeca ponavljaju: Ja se ne bojim mraka!, i mrak grebu, štipaju i grizu.

Iris: Ja se više ne bih igrala te igre!

Uto se iz mraka začuje prvo tihi, a zatim sve glasniji jauk.

Vila: Jao, jao, niti ja se ne bih igrala te igre... jao...

Iris pritrči drugoj djeci, sakrije se jednoj djevojčici iza leđa, i upita:

Iris: Jeste li čuli? Mrak jauče? Jeste li čuli, mrak plače!

Djeca odmahuju i nastavljaju borbu protiv mraka.

Borko: Šuti mala! Čuvajte se sile mraka! *Nastavljaju štipati mrak, dok ih najmanja djevojčica moli:*

Iris: Nemoj, Borko, mrak će nas pojesti, nemoj molim te...

Čuje se kako vila i dalje jauče i njezin lik počinje se nazirati.

Vila (plačnim glasom): Što sam vam ja kriva? Šmrc, šmrc... zašto ste takvi, pa ja sam vaša vila?

Scena se naglo zaustavlja. Djeca iznenađeno i uplašeno stoje ispred zgrade, obazirući se na sve strane. Franka se ipak odluči progovoriti.

Franka: Mi više nismo mali, znaš? I ne nasjedamo na trikove!

Ivana: Mi se već sami kupamo!

Luka: Sami i zadaće pišemo!

Ana: Sami već i cestu prelazimo!

Iris: Oni su jako veliki... veliki i jaki! Nemoj se s njima šaliti... bolje budi oprezna, jer oni mogu istući i tebe i mene... samo ako žele... ili ako ih naljutiš...

Djeca: Šuti, mala!

Uhvate se za ruke i uzviknu: Mi ne vjerujemo u ono što ne vidimo!

Djeca se i dalje drže za ruke, obazirući se na sve strane. Uto se začuje vilin smijeh, i vila se pojavi iz mraka:

Vila: Baš ste smiješni, pravi ste ljudi! Zaboravljate jedno, iako vi ne vidite mene, ja vidim vas. I dobro znam sve: koliko ste veliki, koliko ste teški... i ne samo to, znam i kada ste tužni, uplašeni... ili... dobri! Ne zaboravite, ja sam vaša vila!

Djeca u glas: Naša vila?!

Iris: Znači, nećeš nam ništa loše učiniti?!

Vila zasvijetli: K vama su me poslale vile suđenice s vrlo ozbiljnim zadatkom.

Dinko: Kakve vile?!

Vila: Suđenice. One pohode svakoga pri rođenju, i tada mu određuju sudbinu.

*U pozadini scene naziru se tri leteća lika (dva u bijelim haljinama i jedan u crnoj).
Začuje se i tihi vjhor.*

Djeca istovremeno uzvikuju: Kakva će biti moja sudbina?

Ana: Hoću li biti manekenka?

Slaven: Ja bih bio padobranac, a ako to ne može, onda bih rado bio mornar, i to kapetan duge plovidbe!

Ivana: Ja bih bila učiteljica!

Martina: Ja bih bila glumica!

Iris se ozbiljno okrene vili.

Iris: Smiju li djevojčice biti vatrogasci?!

Djeca: Šuti, mala!

Luka: Ja želim biti tajni agent!

Borko: A ja policajac!

Martina: Molim lijepo, ja bih bila balerina!

Franka: A ja boksačica!

Iris: Smiju li djevojčice biti vatrogasci?!

Djeca: Šuti, mala!

Vila ih je promatrala s osmijehom, odmahujući glavom.

Vila: Djeco, djeco... vi baš ništa ne znate o nama vilama????!!...

Sjeda uz njih grleći ih rukama.

Vila: Vile stanuju u ...

Ana: gorama

Dinko: planinama

Ivana: oblacima

Borko: rijekama

Franka: izvorima

Iris: i

Martina: morima

Vila: Mi smo posrednice među ljudima i bogovima. Ljudi nam se obraćaju, nudeći nas mnogočim.

Luka: Mi znamo kako su ljudi prije dozivali vile!

Svi uglas:

Uzmi, vilo, što Ti milo,
al' poslušaj naše muke,
pronađi nam lijeka, vilo,
i spasi nas neuke.

Ivana: Kako vile izgledaju?

Vila: Sve imaju zlatne kose, i u njima snagu nose. Noge nikad ne otkrivaju jer kopita često skrivaju!

Iris: Joj, mene je strah!

Djeca: Šuti, mala!

Franka: Zašto one imaju kopita?

Vila: Vile, djeco, jure po poljima, gudurama i dolovima. Kad im snaga posustane, tad ih brze noge dalje nose.

Ana: Gdje stanuju sve te vile?

Vila: U gorama su goranke, u planini planinke, u oblacima oblakinje, u rijekama i izvorima riječanke, a sirene su morske vile.

Djeca uglas: Koja si ti vila?

Vila: Ja sam vaša vila čuvarica.

Ivana: Zašto nam se nikada prije nisi javila?

Vila: Hej, to se ne smije! I sada smo u opasnosti! Zar ne znate? Vila gubi moć ako postane vidljiva.

Martina: Znamo, to su nam mame govorile prije spavanja!

Djeca zajedno šapću, ili pjevaju:

Svatko ima svoju vilu,
Oko tijela kao svilu,
Što ga čuva svake noći,
Ili, dok je u samoći.

Vila zaleprša pozornicom:

Ja sam vaša čuvarica,
od svih zala zaštitnica,
ja vas nježno uspavljujem,
jutrima vas razbuđujem.

Al', čaroliji sad je kraj,
Jer primih vas u zagrljaj,
Radoznanost me vaša topi,
S njome moja snaga kopni.

To reče i padne u podnožje zgrade. Svjetla grada snažno zasvijetle. Djeca joj usplahireno pritrčavaju.

3. VILINA PRIČA

Djeca stoje uz vilino uzglavlje.

Ana: Martina, vila nas više ne čuje! Što ćemo sada?

Martina: Sjetite se, brzo, što mame rade kada smo bolesni!

Iris: Vode nas liječniku, i... daju nam meda.

Djeca se rastrče i donose različite staklenke. Neke vade iz jedne velike kutije.

Slaven: Grašak, ne, mmmm, gljive... evo, med od lipe.

Prinose vili staklenku, i žlicu.

Iris: Vilo, kušaj malo meda. Jednu žlicu za mene, jednu žlicu za medu.

Djeca: Šuti, mala!

Borko: Kako se ono pravi čaj? Evo voda!

Luka: Uronimo vrećicu i brojimo do 6!

Djeca uglas: Jedan, dvaaaa, tri, četiri, pet, šeeest!

Prinose vili i nutkaju je! Vila pogleda u čaj i ponovno klone.

Iris: Hladan čaj nitko ne voli!

Djeca ju pogledaju i rastrče se dalje scenom.

Ana: Andol!

Franka: Limun!

Borko: Grejp!

Luka: Mrkva!

Slaven (podigne prst u zrak i zapjeva): Svako jutro jedno jaje, organizmu snagu daje! Jaja nam treba!

Iris: Jaja!

Dinko: Maslaca!

Ivana: Špinata!

Martina: Čokolade!

Luka: Čipsa!

Ana: Žvake!

Iris: Soka!

Borko: Mlijeka!

Franka: Limunade!

Ivana: Šećera!

Slaven: Rajčice!

Iris: Kupusa!

Dinko: Kelja!

Luka: Riže!

Martina: Peršina!

Slaven: Vitamina!

Posustaju, i polako sjedaju oko vile okruženi svim nabrojanim proizvodima.

Ana: Sve je zdravo, a ništa ne pomaže!

Vila i dalje leži u nesvjesti.

Franka: Ništa joj ne pomaže!

Do vile došeta najmanja djevojčica (šuti, mala) i vili prinese kiticu cvijeća. Vila se pridiže i dugo miriši cvijeće.

Djeca uglas: Bravo, mala! Bravo, mala!

Vila: Ah, sada mi je lakše... kao da sam kući stigla...

Iris: Gdje je tvoja kuća, vilo?

Vila: Moj dom je na izvoru, u najdaljem šumskom lugu.

Ivana: Jesu li ti tamo i mama i tata?

Vila: Ne, ne, djeco draga, vile ne stanuju s mamama i tatama.

Franka: Ti si tamo sama?

Vila: Ni to nije točno. Mi vile, za dana smo zaokupljene čuvanjima.

Djeca uglas:

Svatko ima svoju vilu,
Oko tijela kao svilu,
Što ga čuva svake noći,
Ili, dok je u samoći.

Vila: Tek pred zoru vraćamo se svom izvoru. Skupimo se tad' u kolu, što nam daje snagu novu.

U uglu scene pojavljuje se vilsko kolo. Vile su urešene cvijećem, u bijelim svilenim haljinama. Vile pjevaju:

Mi smo vile čuvarice,
zovu nas i lahorice,
letimo sa daškom vjetra,
na sve četiri strane svijeta.

Al' sa krajem svake noći,
Svom izvoru valja doći,
Prikupiti snagu novu,
Vilujuć' u vilskom kolu.

Vila još malo udahne miris cvijeća, i sjetno nastavi.

Vila: I ja sam se vraćala svake noći svom izvoru. Sve dok... tu zaplače.

Martina: Sve dok...

Ivana: Sve dok...

Vile u zboru: Sve dok...

Vila: Sve dok mi Črt nije sakrio put.

Vile u zboru:

Črt je kralj tog strašnog mraka,
Što nam stiže za sumraka.
Nered pravi na tom svijetu,
Zastirući puta svjetlu.

Križa što je označeno,
Boja bijelo bojom tamnom,
Prave pute on zatire,
Stranputice označuje.

Slaven: Ti ne znaš put svojoj kući!

Iris: Naša vila se izgubila!

Vile u zboru: Potražite Peruna, gospodara gromova! On će Črta pobijediti,
munjom će ga zasvijetliti!

Djeca uglas: Kako ćemo naći Črta? Gdje li mu je kuća?

Vile u zboru: U Kopačkom Ritu¹ Črt se krije, i vilinske putove zamračuje!

Borko: Što to kažu vile?

Luka: Črt se u Kopačkom Ritu krije?

Ivana: Skriva se među kormoranima!

Franka: Rijetke ptice je zarobio!

Martina: Ribe je na šutnju nagovorio!

Dinko: Sakrio se u močvari!

Ana: U Kopačkom Ritu samo ga Perun može pronaći!

Borko: Dozovimo Peruna!

Slaven: Izvijestimo gospodara munja i gromova!

Iris: Ali, kako ćemo Peruna izvijestiti? Morali bismo vilu pitati kako ćemo Peruna dozvati!

Djeca uglas: Bravo, mala!

¹Kopački rit (kopački tršćak), šumsko je podvodno i močvarno područje. Leži u području zapadno od ceste Osijek-Beli Manastir, sjeverno od rijeke Drave i zapadno od Dunava. Njegovi mnogobrojni dunavski meandri spojeni s glavnim dunavskim tokom važno su prirodno mrijestilište dunavskih riba. S jeseni, u Kopačkom se ritu susreću mnoge ptice močvarice sa sjevera. Ondje se gnijezde kolonije velikog vranca te rijetki orlovi štekavci. Uz njih, svoje su stanište pronašli jeleni, srne i divlje svinje.

Najmanja djevojčica približava se vili, ponovno joj prinosi cvijeće.

Iris: Vilo, čuvarice, kako ćemo do Peruna stići?

Vila se slabo pridiže i djecu upućuje.

Vila (umorno): Peruna ćete pronaći na najvišem oblaku kako munjom kroz mrak zrači...

Kako je to rekla, vila klone.

4. U POTRAZI ZA PERUNOM

Djeca se oblače u zimska odijela, opremaju se baterijama i užadima.

Martina: Nema nam druge, valja nam potražiti Peruna!

Ana: S čim bismo ga mogli privući?

Dječak uzima enciklopediju i naglas čita.

Slaven: Gromove privlači metal...

Borko: Koga privlači metal?

Franka: Što privlači gromove?

Slaven: Metal?

Luka: Kakav metal?

Vrte se po sceni pogledom tražeći što bi im moglo pomoći.

Ivana: Znam, trebaju nam lonci!

Dinko: I poklopci!

Franka: Kišobrani!

Iris: Metle!

Slaven: I padobrani!

Djeca donose šarene lonce i poklopce. Znatiželjno ih pregledavaju.

Ana: Što kažeš, Dinko, na ovoga točastoga, njega će Perun sigurno vidjeti s oblaka?!

Slaven (zastane i usplahireno upita): Što ako nas pogodi kojim gromom?

Martina: Poklopci će nam biti umjesto štitova!

Isprobavaju lonce i poklopce, birajući one najprikladnijega oblika. Za svaki slučaj uzimaju i kišobrane, metle, i padobrane. Nakon što su se opremili, još jednom pogledaju usnulu vilu.

Borko: Što sada? Gdje ćemo pronaći Peruna?

Iris: Ja se više ne bih igrala te igre!

Djeca uglas: Šuti, mala!

Slaven: Razmislimo dobro! Koliko katova ima naša zgrada?

Iris (s loncem na glavi): Mislím, petnaest, ili dvanaest.

Djeca uglas: Šuti, mala!

Franka: Dvadeset, Iris, dvadeset katova. A dvadeseti kat je jako blizu... čemu?

Iris: Oblaku i...

Zajedno poviču: Perunu!

Djeca uglas: Juriš! Juriš na katove, uvis, na oblake!

Izmjena scene. Pod djecom svijetli grad. Ona se nalaze na najvišem katu svoje zgrade. Djeca imaju lonce na glavama i upaljene baterije u rukama. Baterijama svijetle prema oblacima.

Luka: Peruuuuuuuuneeeee!

Dinko: Peruuuuuuuunnneeeeeeeeeeee!

Martina: S dvadestoga kata, moji prijatelji i ja, dozivamo te.

Podiže se silan vjetar. Bljesnu dvije tri munje. Zatim se začuju gromovi. Na scenu iskače Perun.

Perun: Tko ste Vi? Kako me se usuđujete ometati?

Franka: Perune, svijetli bože munje, pozdravljaju te djeca dvadeseterokatnice!

Ivana: S dvadestoga kata, djeca zgrade dozivaju te.

Perun: Dozivate me? Ometate me!

Dinko: Nosimo Ti važnu vijest!

Iris (zaplače): Umrijet' će nam vila!

Perun (pomirljivije): Što se zbilo? Tko je vili zlo učinio?

Vile se pojavljuju u kolu, i pjevaju:

Črt je kralj tog strašnog mraka,
Što nam stiže za sumraka.
Nered pravi na tom svijetu,
Zastirući puta svjetlu.

Križa što je označeno,
Boja bijelo bojom tamnom,
Prave pute on zatire,
Stranputice označuje.

Slaven: Mračni Črt je našoj vili sakrio put.

Ana: Izgubila se!

Martina: Razboljela se!

Ivana: Iscrpila se!

Dinko: Bolesna je.

Franka: Nestat će je.

Iris: Spasi nam je!

Slaven: U Kopačkom Ritu Črt joj put do kuće krije!

Perun (udara gromovima i munjama):

Tog zlotvora ja ću stići,
munja će ga moja naći,
osvijetlit' ću sve što mrači
iz Kopačkog Rita, Črt će izaći!

Scena nestaje u bljeskovima munja i udarcima gromova.

5. RASTANAK

*Djeca se vraćaju vili, još uvijek s loncima na glavama i baterijama u rukama.
Vila ih čeka nasmiješena, ozdravljena, mirišeći cvijeće.*

Vila: Junaci moji, što ste učinili? Kako ste me ozdravili?

Martina: Pronašli smo Peruna!

Iris: Pričali smo s Bogom munja i gromova!

Slaven: Hrabri smo bili!

Luka: S oblacima smo govorili!

Franka: Peruna smo na osvetu nagovorili!

Ana: On je Črta pronašao!

Borko: S njim je strašnu bitku bio!

Ivana: Potom ga je pobijedio!

Dinko: Iz Kopačkoga Rita ga je otjerao!

Martina: Put je tvojoj kući pronašao!

Slaven: Svjetlom ga je označio!

Vila se smije, pritrčavaju joj njezine sudruge vile. Hvataju se u kolo:

Mi smo vile čuvarice,
zovu nas i lahorice,
letimo sa daškom vjetra,
na sve četiri strane svijeta.
Al' sa krajem svake noći,
Svom izvoru valja doći,
Prikupiti snagu novu,
Vilujuć' u vilskom kolu.

*Ostale vile odlaze sa scene, pokretima dozivajući vilu neka im se pridruži:
Kući, idemo kućiiiiii!!*

Djeca ih u čudu promatraju, još uvijek zadihana od susreta s Perunom.

Vila: Prijatelji moji mali,
Život ste mi novi dali,
Peruna ste vi dozvali,
A Črta ste otjerali.

Sad odlazim svome kolu,
I vilinskome svom izvoru,
Sutra opet bit ću s vama,
Sa svim svojim zaštitama.

Vile, dok nestaju, u zboru (tiho, kao jeka):

Mi smo vile čuvarice,
zovu nas i lahorice,
letimo sa daškom vjetra,
na sve četiri strane svijeta.

Al' sa krajem svake noći,
Svom izvoru valja doći,
Prikupiti snagu novu,
Vilujuć' u vilskom kolu.

Djeca im mašu, uglas šapuću:

Svatko ima svoju vilu,
Oko tijela kao svilu,
Što ga čuva svake noći,
Ili, dok je u samoći.

Iris: Hoće li nam naša vila opet doći?

Martina: Zauvijek je ona s nama.

Iris: Martina, ja se više ne bojim mraka.

Martina: Znam, Iris, jer sada znaš kako ni u mraku nisi sama.

6. ODLAZAK KUĆI

Začuju se glasovi mama, nekima zvone i mobiteli:

Lukina mama: Luka, kupanje!

Slavenova mama: Slavene, večera!

Ivanina mama: Ivana, čeka te zadaća!

Anina mama: Kući, Ana!

Martinina mama: Martina, na spavanje!

Irisina mama: Iris, crtani!

Borkova mama: Borko, kolači su još vrući!

Frankina mama: Franka, kući!

Dinkova mama: Dinko, brzo kući!

Djeca odgovaraju mamama (evo me, stižem, još samo pet minuta, dolazim, ...).

Usplahire se, užurbaju se i kao da tek sada primjete nered na sceni (kutije, staklenke, božićni ukrasi, ...).

Dinko: Ne možemo tek tako otići!

Martina: Sutra će nas ovaj nered dočekati!

Slaven: U njemu bi Črt mogao prenoćiti!

Ivana: I nikada više ne otići!

Iris: Počistimo igralište! Moj medo čistoću od nereda voli više!

Djeca uglas: Bravo mala!

Borko: Neka znaš, ti za nas nisi više mala, unaprjeđujemo te u junaka, jer danas si bila vrlo hrabra!

Ana: Luka, ti odnesi kutije u odlagalište za papir!

Franka: Ja ću se pobrinuti za staklenke!

Dinko: Ja ću počistiti prskalice!

Martina: Ja ću pokupiti papiriće!

Ivana: Počistit' ćemo i namirnice!

Luka: Pobrinut' ćemo se i za ljepenke!

Djeca uglas: Mi volimo naše igralište i brinemo se o njemu kao vila zaštitnica o svom izvoru!

Igrokaz
SVEVIDOVIM TRAGOM

Jasna Horvat

Inspirirano djelom Milke Tice: Sunčeva djeca, Legende o Hrvatima, Zagreb, 1994.,
Školska knjiga

Osijek, 23. travnja 1999.
izmjene: veljača 2002.

Danas vam pričamo priču, priču, priču, priču...
koju je meni pričala moja baka,
koju je mojoj baki pričala baka,
koju je bakinoj baki pričala bakina baka,
koju je meni pričala baka,
koju je mojoj baki pričala baka,
koju je bakinoj baki pričala bakina baka,
koju je meni pričala baka,
koju je mojoj baki pričala baka,
koju je bakinoj baki pričala bakina baka...

priču o hodu kroz mnoga ljeta,
priču o dolasku iz daleka,
iz daleka, iz daleka, iz dalekaaaaaa...
priču o snazi,
priču o junaštvu,
priču o svjetlu,
priču o mraku,

žurno, na put, na put ...
na put krenut' nam je,
krenut' nam je...
na put
za suncem, ...

Prema predaji, u pradavna vremena, prije nego li je svijet bio stvoren, nije postojalo ništa do li mora okruženoga sivilom. Ponad morskoga prostranstva zibalo se veliko jaje i u njemu uspavani Bog - Svarog.

Nakon stoljeća snivanja, Svarog se počeo buditi i obazirati oko sebe. Pogledom je presjecao tminu, rasvjetljavajući ju blještećim pogledima.

Htijući se osvyježiti, Svarog zaroni i siđe u morske dubine.

Nakon što je izronio, pod noktom mu je ostalo zrnce pijeska od kojega se razvijala današnja zemlja, a na njezinom najskrovitijem mjestu i jasen-stablo.

Jasen-stablo je osovina svijeta, koja se uzdiže ponad najviših svjetskih visova. U njegovoj krošnji nalazi se svijetli dom bogova - Nav, kojim stoluje Svarog.

Ostatak svjetske tmine koji Svarog nije dotakao svojim pogledom, začahurio se pod žilama Drveta Svijeta. Tamo je i tamno carstvo boga Crnoboga nazvano Bezdán, čija je prijestolnica limeni dvorac Temnava.

Svarog, prema predaji, svijet koji je stvorio u pradavna vremena, i dan danas popravlja i dotjeruje, boreći se protiv Crnoboga i njegovih pomoćnika, koji ga nastoje zamračiti.

1. STVARANJE SVIJETA

Pripovjedači: S Alemovoga sedmog neba, uputiše se Svarog i njegova žena, Vida plemenita, dovršiti stvaranje zemaljskoga svijeta. Napuniše bespuće bojom, cvijećem i drvećem. Razmicaše stijene, gore, posijaše i stvorove. Od rzanja kopitaša, i zujanja krilaša, nastaniše i zvukovlje. A kad ptice zapjevaše, Svarog s Vidom predahnuše.

Vida i Svarog hodaju pozornicom, popravljaju krošnje drveća, i razmještaju cvijeće.

Svarog: Vidi ono drvo.

Svarog: Vido, gledaj onu goru!

Vida: Dobra je, ali treba biti malo više desno.

Svarog: Desno? Što je tebi?! Valjda – lijevo, prema istoku!

Vida: Kako će Sunce izlaziti? S njom na zapad treba – svakako!

Svarog, gundā: Sve mora biti po tvom, desno, uh... ne valja, lijevo s gorom treba ...

Svarog: Eh, baš sam se naradio... nisam li štogod zaboravio?

Vida: Svarože, odmori se! Završio si stvaranje svijeta. Nema se tu više što dodati.

kanon: Koga nema? Koga nema?

Vida: Sve je lijepo, čisto, novo... ali...nema...

kanon: Koga nema? Koga nema?

Vida: Nema stvorova nalik nama.

kanon: Ljudi nema, nema ljudi, gdje su ljudi? Ljudi, ljudi...

Vida: Imamo li tol'ko moći, načiniti još do noći, stvorove što nama sličē, a zovu se - ljudsko biće?

Svarog odmahuje rukom: Kakve su to sada priče - čemu će nam ljudsko biće?

Vida: Hodemo li k Navu sada, ne stvorivši i te stvore, s kim ćemo se igrati gore? Čije će nam to sudbine, biti zgodne iz visine?

kanon: Ljudi nema, nema ljudi, gdje su ljudi?, ljudi, ljudi...

kanon: Čovjeka nema, muškarca nema, čovjeka, muškarca nema.

Svarog uzima hrastovu kladu: Od danas ćeš muškarac biti, ime će te predstavljati, Dubravkom te nazivam po dubu od kojega te stvaram.

kanon: Žene nema, nema žene, nema žene

kanon: Ljudi nema, nema ljudi, gdje su ljudi...? Ljudi, ljudi...

Vida: Ja ću napraviti ženu, od... lipe. Bit će lijepa, nježna i, mmmmmm, fino će mirisati.

Vida uzima lipovo drvo, i modelira ženu. Potom se odmakne, zadovoljno ju promotri i udahne joj dah.

Vida: Mirisat' ćeš kao lipa, uresa ćeš imat' mnogo, al' oprezno sa ljepotom, ona može biti kobnom.

Svarog ih pogleda i, zamišljeno reče:

Život sam im sretno dao,
ali nisam tada znao,
ljudski život – to je mijena,
tek što dođe, već ga nema.
Uvest' reda u to treba,
i to s ovog plavog neba.

Svarog se još jednom obazre: Red među vama nek' iz Navove visine čuvaju bogovi i vile!

Bogovi i vile se pojavljuju na sceni.

Bogovi:

Mi smo čuvari!
Tko u mir i red dirne,
ma bio velik i jak,
il' lukav, a slab,
nek' od danas zna,
s nama će imati posla.

Vile:

Mi smo vile čuvarice,
Bogovima podanice,
U kolu se okupljamo,
I Peruna dozivamo.

Javite se sile svjetla
Doziva vas kolo vila,
U kojem su čuvarice,
I sve vile bojovnice.

Glas dižemo do Peruna
I njegova svjetla trona,
Nek' sa zlom ne druguje,
Za dobro nek' bitku bije.

Perune, oj ti, Perune,
I bogovi iz visine,
Našu pjesmu počujte,

Zlu Moranu otjerajte.

Vida: Naj snažnija od svih vila, bit će vaša zaštitnica. Nek se pamti zanavijeke, velebitska vila vita vaša je čuvarica

U pozadini scene pojavljuje se grupica muškaraca i žena, obavljajući svakodnevne radnje (uzimaju vodu s izvora, kuhaju ručak, love, beru žito, bacaju ribarske mreže).

kanon: To pleme je Hrvata, tu žive braća: Kluk, Lobel, Kosenc, Muhlo, Hrvat, i sestrice im dvije: Tuga i Buga. (Kako ih glasovi predstavljaju, tako se likovi izdvajaju.)

Nav je mjesto na kojemu su obitavala svjetla božanstva. Vrhovno svjetlo božanstvo, najsilniji bog je Svarog. Praotac je bogova i vječna svjetlost. Njegova žena je Božena Vida s kojom ima i potomke – Svarožiče: Peruna, Stribora, Svevida i Tatomira. Svarožiči se još nazivaju i Svarozzi, ili Svarunovi.

Najglasniji među njima je Perun² - gromovnik, gospodar munje i groma. Prvo njegovo djelo kojim se približio ljudima, bilo je svjetlo i oganj. Dobročinitelj je ljudima jer im je u pradavna vremena ukazao luč svjetla i njome užgao vatru. Perun je, kao najstariji Svarožić, od svoga oca Svaroga naslijedio mnoga dobra: kremen, strijele, gromoder (njime je proizvodio grmljavinu, a mlataranjem trešnju), i žezlo.

Zbog iznimne snage koja ga je odlikovala, vjerovalo se kako je Perunova zaštita zajamčena redovitim prinošenjem žrtvi i molitvom te kako Perun nemilosrdno kažnjava izdaju ili poštovanje nekoga drugoga boga.

Vjerna pratilja Crnoboga je Morana³ (Mora, Morena, Marzana), zla boginja zime i hladnoće koja predstavlja zatorne sile zimske prirode. Njezina snaga je najjača za zimskoga doba, kada se pojavljuje u liku zle žene koja juri na metli kao Ježibaba, Jaga

² Nadimci su mu: Mokoš, Plivnik, Žmok, Deždbog, Daždbog, Gromovnik, Strilbog. Perun je bio veliki bog, ne samo naših starih pređa, već i Litvanaca. Ime mu se sačuvalo u svim narodnim mitologijama, gdje je poznat kao Perkun, Perkunas, Pjorun, Parom, **Porin** (ime planine u Hercegovini), Porim, Peren i Pren. Misli se, kako je po njemu dobila ime i biljka koja raste u našim krajevima "perunika", iris germanica, koja se zove i "bogiša". Nasljednik Peruna je Sveti Ilija.

³ Riječ mora u prasvezi je sa staroindijskom riječi mara, a znači silom umrijeti.

baba, baba Ruga, baba Roga. U ostalim godišnjim dobima zna se pojavljivati u obliku mlade, ali pohlepne i pohotne žene koja se noću uvlači pod kućne krovove kako bi izjedala slabiće (posebice duhovno slabu djecu i momke). Još i danas mnogi vjeruju kako Morana noću napada svoje izabranike te ih u snovima tišti i zaustavlja im disanje. Poznata je i kao svadljivica, te kao zagovornica izdaje i osvete.

2. MORANA NAGOVARA PERUNA

Pripovjedač: Reći ću i ovo svima - Svarog četiri sina ima. Perun, Svevid, Stribor i Tatomir od jednoga su oca i od jedne mati, te ih narod pod imenom Svarožići pamti.

Pripovjedač: Perun je najbješnji među njima, on gospodari munjama i gromovima. Za oluje, on udara na sve strane njima - tada opomenu šalje svijetu i ljudima.

Perun pregledava svoje oružje (luk, strijelu).

kanon:

Perun na sve četiri strane gleda,
oslušujući gdje red unijet' treba.
Nek' ugleda gdje nered se stvara,
u Srđa Zlopogleđa se pretvara,
i srdžbu svoju odašilje munjama
udarajući ljutim gromovima.

Tiho mu se prikrada Morana (s dva lica – jednim zamamnim i lijepim, a drugim sličnim nakaznoj vještici).

kanon:

Tko je ova ljepotica,
kao snijega bijelog lica,
garavih pletenica,
očiju k'o žeravica?

Mračna je to Morana,
što dolazi iz Bezdana,
žrtve svoje ljeti bira,
te se zimi s njima igra.

Ulazi im tad u snove,
 Šara im po licu bore,
 Morama ih noću pati,
 Sve dok smrt ih ne otprati.

Morana: Perune, Perune, Peruneee,...

Perun: Tko je to? Tko me doziva?

Morana: Ja sam, Morana, božica smrti, moriteljica ljudi. Nosim Ti važnu vijest!

kanon: Ježi-baba, Jaga-baba, Ruga-baba, Roga-baba, Baba-Roga, Roga-Baba

kanon: Morzana, Mrzlina, Smrzlina, Morzana, Morana

Perun: Ma, kakva bih ja mogao imati posla s Tobom?

Morana: Čekaj, čekaj, Perune, snažni, jaki, Perune! Tko si Ti?

Perun (važno): Ja sam Bog gromova i munja!

Morana: Ti si vlasnik gnjevnoga neba!

Perun: Ja vidim cijeli svijet u jednom bljesku munje!

Morana: Ali, Perune, Tvoje su oči slijepe!

Perun: Moje oči su najsajjniji izvori svjetla, moje oči slijede munje.

Morana: A izdaja koju ne vidiš? Što na to kažu Tvoje munjevite oči?

Perun: Izdaja, ha, ha, ha... Tko bi se mene usudio izdati? Ha, ha, ha...

Morana: Pogledaj dolje... ne tamo... niže, niže, uz rijeku... Vidiš li sedam plemena što zovu ih Hrvati?

Perun: Da! Vidim ih!

Morana: Što rade munjovidi Perune? Koga slave? Komu se mole?

Perun: Svevidu, bratu mom!?

Morana: Zaboravili su na Tvoj vječni oganj. Ugasio se plamen Tvoje slave!

Perun: Izdaja! Izdajaaaaaaaaaaaa!

kanon: Perunovoga ognja nema, Svevida slave!

Morana veselo pocikuje: Kazni ih, Perune! Kazni ih, Perune! Bit ću Tvoja saveznica!

Perun: S bijesom mojim i snaga mi raste, čuvajte se Hrvati, od sada moja munja posvuda vas prati.

Morana: A ja vam šaljem - studen, led, glad i moru, ha, ha, ha, ha – osjetit' ćete i snagu moju!

kanon: mora, studen, munje, led, grom, glad

*U Navu se nalazi **Svitogor** - grad bogova, božica i njihovih miljenika. Na čelu Svitogora je Svarog, vrhovnik ostalih bogova. Između Svitogora i ovoga svijeta zjapi pusti bezdan, označen bijelim danom i mrklom noći. Svarogova kula uzdiže se kroz sedam neba na sedam katova. Svaki kat ima jedna vrata, svaka vrata otvara samo jedan ključ. Sedmo nebo je najviše, označava vrhunac blaženstva, i osobne Svarogove odaje.*

*U Svitogorskoj kuli nalaze se i **Perunovi dvori**. Zidine mu dopiru do petoga kata Svitogorske kule. U njemu, na vrletnim liticama, obitavaju Perun i njegova družica Perunika. Iza Perunovih dvora steru se dvorovi Zarova i ostalih gradina Svitogorskih dvorova.*

***Svitava** (Svijetligrad) je grad mladoga **Svevida**, koji nadaleko svijetli i rasvjetljuje zrakama žive svjetlosti. Svitava i Zarovo dijelovi su Svitogora iz kojih zrači raskošna svjetlost. U njemu sjedi pobjednik svjetla – mladi Svevid, poznat i pod nazivom Svanimir. Povrh njega je Vidingrad.*

***Dom Junaka** nalazi se podno Svitogora, a nasuprot Zarova. U njemu obitavaju smrtnici koji su poginuli junačkom smrću. Dvore ih vile junakinje (Svitogorke – djeve posestrime, vile ratnice i boginje). Dom junaka je najveća i najsajjnija dvorana u Svitogoru. U sredini je sjajno Svarogovo prijestolje, a sa svake strane su sjedala namijenjena Perunu i Svevidu, te ostalim bogovima i božicama.*

*Obitavalište vila bojovnica i inih časnih uzvanika nalazi se u **Domu Slave**. Osim božice Slave, tamo su i bojne vile: Vojislava, Stanislava, Radoslava, Borislava, Gordana, vila Velebita, vila s Dinare, Papukova vila, vila Dubrovkinja, vila s Mračaja, blidinjska vila i ostale ratnice koje na bojište šalju Svarog, Svevid, i Perun. Svaki uzvanik u Domu Slave uobičajeno se ugošćuje rogom opojne medovine.*

3. PERUNOV BIJES

Pripovjedač: Pred Vama je Svitogora, sjajna kula Svarogova. Svarožića to je dom, koji svijetli cijelim Navom.

Pripovjedač:

Na gori Svitogorskoj,
na sedam katova,
kroz sedam nebesa,
uzdiže se Svitava.
U njoj mnoga bića stoje:
bogovi i vilenjaci,
junakinje i junaci.
Sedmo nebo najljepše je,
sedmi kat se u njem krije,
i u raskoši toga kata,
Svarogovog doma vrata.

Svarog se budi, rasteže, i zijeva: AAAAAA!

Malić:

Još se mračak nebom vije,
dok se uz njeg' zima krije,
s njima Sunce bitku bije,
za toplinu što nas grije.

Potrči pozornicom, i nastavlja:

Dozivam Te sada, Sunce,
pokaži nam sjajno lice,
riješi nas te strašne tmice,
koja čuva Svarogove izdajice.

Pogleda na Svaroga kako zijeva, te dodaje povjerljivo:

Svarog opet hodi nebom,
čudeći se Navu mrklom,
gledajući u daljine,
naređuje Suncu - neka sine!

kanon: Sini Sunce, Sunceeee, Sunceeeee ... Na obzor – probudio se Svarog!

Sunce zijevajući izlazi na pozornicu.

Svarog: Vido, gdje nam je najstariji sin, Perun?

Vida: Negdje po nebu šeta, danas šalje gromove i munje.

kanon: gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje

U pozadini scene čuju se gromovi, pozornicom bljeskaju munje.

Svarog: Što radi? Ja sam mu zabranio igru s munjama i gromovima!

Vida: Morana mu je dojavila kako mu se ljudi više ne mole.

Svarog: Morana? Ta mračna zlica! Dozovite mi Peruna, hitno!

Malić: Perune, silni bože grmljavine,
rušitelju predolujne tišine,
utišaj munje i gromove,
cijeli Nav Te kući zove.

kanon: Perune, Perune, bijesni Porine

kanon: gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje

Dobri duhovi i vile, trče pozornicom, zabrinuto šapćući:

kanon: Svarog traži Peruna, Svarog traži Peruna

Dolazi Perun, uspuhan i mrgodan. Na leđima mu je tobolac pun vatrenih strijela. Njegov dolazak prate munje i gromovi.

Perun: Dobro jutro, evo, stigoh.

Svarog: Koga li si grmljavinom kažnjavao danas?

Perun: Sedam plemena što žive uz rijeku, a zovu se Hrvati.

Svarog: Zašto, Perune, sine, kad oni su pod mojom zaštitom?

Perun: Ne poštuju me, ne mole se više, sveti plamen im se ugasio!!!

kanon: gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje,...

Perun odlazi bijesan, praćen munjama i gromovima. Pojavljuje se Svevid. Pod šeširom ima četiri lica okrenuta na sve četiri strane svijeta. O pasu mu je mač, a u desnici rog.

Svarog: Ti, Svevide, imaš zadatak – od Peruna, brata svoga, čuvati Hrvate!

Svevid: Krećem odmah, mač već dižem! Ne strahujem ni od munje ni od groma.

kanon: gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje...

Svevid (obazre se lijevo, desno): Prije ove bitke silne, saveznicu svoju zovem. Najhrabriju od svih vila – vitu vilu Velebita!

kanon: oj ti, oj ti, vilo...

Vila Velebita pojavljuje se na sceni:

Ne štedi me, oj ti, hrabri,
krećeš li u pohod novi?
Ja već oštrim svoje sablje,
daj me opet u boj zovi.

Probudit' ću svoje druge,
uspavane vile mnoge,
planinke i šumske vile,
bojovnice i oblakinje.

Okupit' ću ih u kolu,
i steći ću snagu novu,
s kojom čuvat' ću Hrvate,
od nedaća što ih prate.

Na sceni se pojavljuju i druge vile, usplahireno trče jedna drugu dozivajući.

Kliče vila s Biokova,
zove vilu sa Mračaja,
dozovi nam s Dinare,
i ostale gorske vile.

Hej vi vile, s Blidinje,
dozovite planinke,
bijeke vile Dubrovkinje,
i sve s gore Papukove.

U kolu se sastanimo,
bijeke ruke sastavimo,
sve nas zove, za nas pita,
vita vila Velebita.

*Podrijetlo hrvatskoga naroda dr. Nikola Sučić pojašnjava na sljedeći način: Što se tiče Hrvata i njihove prapostojbine, to su oni još prije 4000 godina živjeli u zajedničkoj pradomovini sa Grcima, Latinima, Keltima, Germanima, Irancima i Indijcima na jednome životnom prostoru, koji je nauka prozvala indo-europskom prapostojbinom ili skraćeno pradomovinom Arijaca. **Zapadno krilo** te indo-europske prapostojbine sačinjavali su Germani i Kelti; **srednje krilo** sačinjavahu na sjeveru Grci, Iliri, Latini i još neke manje skupine; **sredinu srednjeg krila** prema iztoku i jugu sačinjavale su slavenske skupine naroda, a **jugoiztočno i iztočno krilo** zauzela je indoiranska grana indoeuropske prakolievke.⁴*

U pradavna vremena vrijedilo je vjerovanje kako sudbinu pojedinaca, a tako i cijelih naroda određuju vile suđenice, ali i kako se na sudbinu može utjecati molitvom i odanošću bogovima zaštitnicima.

Jedna od predaja govori kako je u pradomovini nastupila dugotrajna hladnoća koja je natjerala tadašnja plemena na potragu za toplijom zemljom, kao i na potragu za odgovorom kojim bi pojasnili razlog ovakvoj kobi.

4. BUGIN SAN

U oskudnoj kućici sjede zabrinuti Kluk, Lobel, Kosenc, Muhlo, Hrvat, i Tuga. Buga spava sklupčana uz gorište. Munje prijeteći sijejavaju. Čuje se potmula grmljavina.

Pripovjedač: Hladnoća se posvud vije, dom to više topli nije. Kluk, Lobel, Kosenc, Muhlo, Hrvat i sestrice im dvije, uz zgarište traže sreću – koje ovdje više nije.

Udaraljke odzvanjaju, tiho, nostalgično.

Malić puše u ognjiše:

Oganj jedva tinja,
Vatra teško diše,
I dim zemlji pada,
Ni on snage nema više.

Tuga se lagano pridiže i zabrinuto gleda svoju braću i zaspalu sestru:

Tuga: Sestra svaka – voli brata.

Kao sestra prava, volim ja:
Kluka, Lobela, Kosenca, Muhla i Hrvata.
I dok sestrice mi, Buga,
brige u snu krije,
srce svoje slušam, kako za nju bije.

⁴ Sučić, N. *Hrvatska narodna mitologija: biserje priča čarobnog carstva drevnih vremena*, Zagreb, (s.n.), 1943., str.194.,

Ispijaju medovinu, a zatim se opet skupljaju uz gorište.

Malić:

Zar se opet noć sad krade?
Dan već slabi, nema snage.
Zar u tmici zanoćenoj,
dana opet čekat' ćemo?

Što će biti, tko će znati,
da l' će Dan se opet vratit'?
Čije svjetlo Dan će pratit',
i povratkom, put svoj skratit'?

Hrvat: Da l' to kiša jenja, da li manje pada?

Muhlo: Sunčeva svjetlost da li opet sja?

Malić: Hladno mi je, ja bih medovine...

Uz zvuk roga, Kluk prilazi gorištu postavljenom na četiri bijela kamena. U ruci drži urešeni lipov štap.

Kluk: Zapalit' ću sveti oganj. Neka gori snažnim sjajem. Neka gori Svevidu - zaštitniku našem!

Malić: Oganj neka gori Svevidu, zaštitniku našem...

Tuga: Mi smo plemena što žive uz rijeku.

Kosenc: Do nedavno, živjeli smo mirno.

Hrvat: Hrabri smo lovci.

Malić: Čuvari smo ognjišta.

Kluk: Vrijedni smo poljodjelci.

Muhlo: Vješti smo ribari.

Tuga: Dobri smo domaćini.

kanon: mi smo domaćini, mi smo ratari, mi smo lovci, mi smo ribari, mi smo poljodjelci, mi smo hrabri, mi smo jaki, mi smo domaćini...

Malić: Dok svi rade, ja im vatru čuvam... za toplinu doma skrbim. Ali, kako čuvati vatru, kada doma nema više...

kanon: kada doma nema više, kada doma nema, kada ga nema više...

Tuga: Ribari, ratnici, lovci, poljodjelci, domaćini, čujte! Snašla nas je strašna kob!

kanon: Snašla nas je strašna kob. Kakva kob? Strašna kob!

Kluk: Nismo htjeli ugostiti zlu Moranu – Božicu smrti, moriteljicu ljudi.

kanon: Ježi-baba, Jaga-baba, Ruga-baba, Roga-baba, Baba-Roga, Roga-Baba

kanon: Morzana, Mrzlina, Smrzlina, Morzana, Morana...

kanon: Posjetila nas je Mora,
ta starica puna bora,
snažni oganj zapalimo,

Baba Rogu otjerajmo!

Malić:

Oganj zapalimo,
vatrom zasvijetlimo,
žarom zažarimo,
toplinom zasjajimo!

Tuga: Zar Morana nema svoj dom?

Muhlo: Ima, ima - podzemlje. *Okreće se drugima i povjerljivo dodaje:*

U Bezdanu zamračenom,
zločestoćom zaprljanom,
sjatiše se jatovice,
sve odreda kukavice.

Uz njih sjede svi svadljivci,
odmah do njih, i lažljivci,
na broju su svi kradljivci,
i svi bijedni pakosnici.

Dom je to i izdajnika,
i ostalih zlobnika,
onih što za korist rade,
nedjelima dok se slade.

Hrvat: Morana sve na putu ovija hladnoćom, ledom i snijegom.

Malić zadrhuri, zagrne se pokrivalom, tužno gledajući u vatru koja jedva tinja.

Malić: Noćima se mnogim borim,
da iz žara vatru stvorim,
nad ognjištem budno bdijem,
i s Moranom bitku bijem.

Ruke moje još su male,
Promrzle su i od zime,
Snaga im posustaje,
Kad ogrijeva nedostaje.

Učinimo nešto žurno,
Ne čekajmo više mirno,
Morana je ovdje s nama,
I njezina zlobna tama.

kanon: Ježi-baba, Jaga-baba, Ruga-baba, Roga-baba, Baba-Roga, Roga-Baba

Malić: Hladno je i studeno, nema ognja ni plamena, nema žara ni ogrijeva...

kanon: Morzana, Mrzlina, Smrzlina, Morzana, Morana

Malić: Dozovimo vile, naše zaštitnice!

Tuga (povjerljivo): I boga Bjesomora!

Lobel: Dok Bjesomor mori Bijesove, Jedogonja nek' izjede jedove!

Kosenc: Ne vrijeđi, braćo, Moranu štiti Perun!

kanon: Perune, Perune, bijesni Porine

kanon: gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje

Kluk: Danima nas zasipa gromovima i kišom.

Hrvat: Munje pogađaju drveće i ljude.

kanon: Perune, Perune, bijesni Porine

kanon: gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje

Malić: Hladno mi je, ja bih medovine!

Muhlo: Morani pomaže Suton.

Malić: Suton, gospodar podzemlja i zlih duhova.

Tuga: I Sitivrat.

Kosenc: I Zli bog Trojan koji noću mori ljude i životinje.

kanon: I Vodan, i Sitivrat, i Trojan, ... i Vodan, i Sitivrat, i Trojan

Malić: Hladno mi je, nema ognja, nema doma, vatra nema žara...

Uto se začuje sneni Bugin glas, koja se već duže vrijeme meškojli.

Buga: Usnula sam jasno, snažno – na put nam je, braćo, kretat’.

Svi, uglas, zažamore.

kanon: Put? Kamo? Kretat’?

Buga: Naš zaštitnik, bog Svevid, u snu mi je jasno poručio:
Pogledajte oko sebe,
prepoznajte moje mijene,
putem kojim Sunce hodi,
ja Vas novom domu vodim.

Muhlo: Zaigrajmo pokladni ples.

Užurbanost scene prate udaraljke i glasovi.

kanon:

Na put, na put, na put, ...
za suncem, za suncem, za suncem,
na put, na put, ...
na put krenut’ nam je,
krenut’ nam je...
na put
za suncem, ...

Ulazi skupina ukrašena krinkama s perjem i kožnatim ušima. Na sebi imaju teške bunde, u rukama zvona, klepetaljke i rogove.

Lobel: Vatrom i dimom protjerajmo Moranu. Spalimo ju i pepeo u prvu duboku vodu bacimo!

Tuga: Nije nam, braćo vrijeme za slavlje.

Kluk: Ostanemo li, razbit’ ćemo se o Moraninu i Perunovu srdžbu.

Muhlo: Pođemo li, kamo ćemo stići?

Lobel: Gdje prestaje zima, snijeg i led?

Malić: Naša vatra više nema žara!

Hrvat: Tako mi svete lipe, krenut’ nam je!

kanon:

žurno, na put, na put, ...
na put krenut’ nam je,
krenut’ nam je...
na put
za suncem, ...

Prema predaji, narodi su se pribojavali ne samo bogova, nego i nekih mitoloških bića. Njihova strahovanja rasla su s napuštanjem poznatih prostora, jer u to je doba svako putovanje značilo susret s brojnim opasnostima.

Jedna od mogućih opasnosti koja je vrebala u nepoznatim šumama je i vitorog. Poznat je po svojoj ljepoti, bešumnosti, neumoljivosti i ubojitom rogu.

Osim vitoroga, i Avari (Obri) su od najranijih vremena nadaleko bili čuveni po svireposti, i sklonosti pljački putnika namjernika. Bili su predstavnici nomadskoga naroda, mongolskoga podrijetla, koji se spominje već prije IV. stoljeća. Prvotno su bili nastanjeni u Pobjajkalju, a zatim u Podunavlju. Kao savezni Bizanta, Hrvati su u ratu protiv Avara osvojili današnju Hrvatsku te su se na njezinim prostorima trajno nastanili. Nakon 626. godine, Avarska moć je u potpunosti oslabila, a njihov se utjecaj sve više ograničavao samo na Panoniju. Ostaci Avara zadržali su se do X. stoljeća na području Like te oko današnjega Győra u Mađarskoj. Kako su Avari bili poznati kao dobri konjanici i nemilosrdni ratnici i danas se pod avarstvom podrazumijeva barbarstvo.

*Pored opasnosti koje su vrebale u šumi i uz nepoznate putove, putnici su zazirali od prijelaza rijeka. Vjerovali su kako ih pri tomu vrebaju mitološka vodena bića, koja odvođe neoprezne i nevjeste muškarce ili lijepu ženu. Posebno su se pribojavali boga **Vodana**, koji je u svojoj snazi sobom znao ponijeti veliki broj žrtava.*

5. DOLAZAK

Mračna scena. Po njoj se gibaju, u hod, mnoga tijela. Scenom protrči vitorog. Lobel mu prilazi s isukanim mačem. Svi jure vitoroga. Lobel ga sustiže. Pokušava mu prići sa svih strana. Vitorog rogom probija Lobela. Pale se svjetla. Braća stoje okupljena oko mrtvoga Lobela. U pozadini pozornice vitorog topće nogom.

Buga: Za novu zemlju – Lobel je život dao!

Kluk: Zar je morao poginuti?

Tuga: Uzeo ga je Volos, zaštitnik stada i pašnjaka!

kanon : I Vodan, i Sitivrat, i Trojan, i Vodan, i Sitivrat, i Trojan

Hrvat: Umro je za plodnost nove zemlje.

Malić: Oganj sveti diše Lobelovim dahom!

Muhlo: Na put nam je, na put nam je ići!

Hrvat (razmišlja, na sve strane putokazi): Hmm, kamo dalje? Kojim putem?

Tuga: Neka nas vodi naša zaštitnica – vila Velebita!

Vila Velebita ih hvata za ruke:

To što čuješ kako šuška,
zelenilo te samo njuška,
to što čuješ kako zbori,
pjevaju ti javorovi.

I ne skreći, nikud' s puta,
uhvati se mojih skuta,
domaćica ja sam Tvoja,
tvoja briga sad je moja.

*Svjetla jenjavaju. Umoran hod Kluka, Muhla, Kosenca, Hrvata, Buge i Tuge
prekida napad Avara. Avari ispuštaju urlike slične životinjskom glasanju.
Prljivo žuta lica naziru se ispod ratničkih šara. Zrakom vitlaju duge
pletence crne im kose koju nisu rezali od rođenja. Čuju se povici.*

Hrvat: Opkoljeni smo, oko nas su Avari!

Buga: Nemojte, braćo, u rat ići. Nekoga će mračna ruka stići! Svevidu sad zapjevajmo!

Kluk: Pjesma sada ne pomaže, rat nas svojom omčom steže.

Muhlo: Dozovimo boga rata, neka u bitku krene s nama!

kanon: Dozovimo Jarovita, dozovimo Jarovita

Tuga, sa strane:

Bože rata, Jarovite,
narod ovaj zazivlje Te,
opet nam' je u boj ići,
koplja sjajna u zrak dići.

Molimo Te, u očaju,
daj nam opet hrabrost Tvoju,
povedi nas k'o i prije,
nek' se bitka za mir bije.

Malić: I vila nam naša treba.

Tuga: Vila, naša čuvarica.

Muhlo: Dozivam Te vilo vita, zaštitnico Velebita!

kanon: Vilo, ooooj ti vilo... Velebita...

Iza scene se čuje vilin glas: Oj ti, oj i ti, krenite se boriti!

Hrvat: Oslušnimo poklič boja, s kojim snaga naša buja,

To nas sada njime hrabri, velebitska bojovnica!

kanon: ooooj ti, oj ti, oj i tiiii...

Na pozornicu istrčava Vila Velebita, okreće se Avarima.

Vila Velebita:

Oj ti, oj i ti, oj i ti,

krenite se boriti,

na megdan vas izaziva,

Velebitska bojovnica.

Kluk: U boj! U boj! Junaci! Prsa u prsa! Mačeve isučite! U boj!

Razvija se velika bitka mačevima i strijelama uz zvuke rogovlja. Avari bježe, a s paljenjem svjetala na sceni ostaje ležati Kluk.

Hrvat (zadovoljno i zadihano): Pobjegoše... Avari.

Muhlo (dotrčava nasmijan): Pobjedili smo ih! Pobjedili!

Malić: Sveti ogranj smo sačuvali!

Tuga (klekne uz Kluka, miluje mu glavu): Ostadosmo bez Kluka, vođe našega i brata najstarijega.

Buga (šapće): Kluk za boga Svevida pade.

Kosenc: Za boga Svevida Kluk je poginuo!

Hrvat: Za novo Sunce Kluk je život dao!

Muhlo: Bogu svjetlosti, plodnosti i ratne pobjede on se žrtvovao!

Tuga: Tamo gdje sjedi Svevid bog

tron je i Kluka, brata mog.

U sjaju tom neka mu je vječni dom,

U sjaju tom neka mu je vječni dom.

Buga: Krenuti treba dalje, put nas zove, daljina doziva!

Hrvat: Al' s nama zauvijek Lobel i Kluk neka traju!

Tuga (svečano): U pričama i sjećanjima nosimo i njih novom kraju!

Trenutak tišine i stanke prekida Malićev usplahireni hod pozornicom.

Malić: Naša vatra nema sjaja!

Hrvat (ponovno zamišljen, okružen putokazima): Kamo dalje? Kojim putem?

Ponovo se skupljaju u kolonu, pognutih glava i teškoga hoda.

kanon:

Za suncem krenimo, za suncem krenimo!
 žurno, na put, na put, ...
 na put krenut' nam je,
 krenut' nam je...
 na put,
 za suncem...

Na sceni se pojavljuju pripovjedači, dok se Hrvat, Kosenc, Muhlo, Tuga i Buga približavaju dubokoj vodi.

Pripovjedači:

Prešli su planine, izvore i doline,
 Ostavili su sve poznate blizine,
 Svejednako tražeć' dane mirne,
 Što zovu ih iz nepoznate daljine.

Hodajući za Svevidovim tragom,
 Pratili su Sunce ponad glavom,
 Koračajući sa sve jačom nadom,
 Nastavljajući sa sve većom snagom.

Vile suđenice su ih i u bitku zvale,
 I pobjedu u njoj, one su im darovale,
 I Avare na njih, one su slale,
 Kluka i Lobela, one su krale.

Pratile su ih u stopu k'o sjene,
 Šapčući im: na put neka se krene,
 Za suncem do rijeke uzburkane,

Kroz šumu do rijeke studene...

Svjetla se gase. Sjena daje naslutiti prelazak preko velike, uzburkane rijeke. Diže se vjetar. Iz gomile se čuju glasovi: Vodan! Bog svih voda! Bugo, ruku! Ruku! Bugooo! Vidi se kako netko u naručju odnosi Bugu. Nakon što su pregazili rijeku, nagli smiraj. Vjetar staje, svjetla se pale. Udaraljke žalobno odjekuju.

Malić: Jeste li vidjeli? Iz vode je iskočio! Tko je to bio?

Kosenc: Vodan, bog svih voda!

Muhlo: Ugrabio nam je Bugu!

Malić: Što će mu Buga?

Muhlo: Bit će mu nevjesta.

Malić: Gdje li će živjeti? U vodi? Na dnu rijeke? Brrrr... Tamo nema vatre, tamo nema ognja, tamo nema žara.

Tuga (šapće): Vodan uze svoju nevjestu!

Preživjeli prate Tugu ponavljajući jadikovku.

kanon:

Čista duša Bugina
pliva bistrim vodama,
ona sad je nevjesta,
silnog boga Vodana.

Hrvat: Ne tugujte braćo više, naša vatra jedva diše!

Malić:

Učinimo nešto žurno,
Ne čekajmo više mirno,
Morana je ovdje s nama,
I njezina zlobna tama.

Kosenc, Muhlo, Hrvat, Tuga i Malić poginju leđa i nastavljaju s hodom. Svjetla i sjene ukazuju na dugotrajnost njihova hoda. Udaraljke prate ritam njihovih koraka.

Kada udaraljke počnu zamirati, scena se puni svjetlom, začuje se šumor krošnji, te se ukazuje proplanak, odmorište u lugu. Umorni i nesretni, po zemlji polijegaju Kosenc, Muhlo, Hrvat, Tuga i Malić.

Muhlo: Pamtim nas, braćo, još samo u hodu.

Hrvat: Zemlji novoj dadosmo već i žrtve.

Tuga: A zemlje nigdje.

Malić: Nema doma bez garišta, nema svjetla bez vatrišta, nema sreće bez ognjišta...

Kosenc: A sreće nema!

Tuga: Dozovimo Svevida, zaštitnika našega!

kanon: Svevide, Svevide, javi se, zaštitniče!

Pojavljuje se jaki svjetlosni stup, uz cvrkut ptica i zujanje kukaca.

Svevid:

Sve što stoji, to postoji,
Sve što traje to nestaje.
Vašem hodu sad je kraj,

Stigli ste u novi zavičaj!

Tuga: A Morana, i hladnoća što nas prati? (*Svi cvokoću zubima, tijela griju rukama.*)

kanon: Ježi-baba, Jaga-baba, Ruga-baba, Roga-baba, Baba-Roga, Roga-Baba

kanon: Morzana, Mrzlina, Smrzlina, Morzana, Morana

Muhlo: A Perunove munje i gromovi? (*U pozadini scene čuju se udarci gromova.*)

kanon: Perune, Perune, bijesni Porine

kanon: gromovi, munje, gromovi, munje, snaga oluje, snaga oluje

Tuga: Dozovimo vile, one će umiriti Peruna!

Tuga zapleše scenom, pokretima pozivajući i druge neka joj se pridruže.

Tuga:

Uzmi, vilo, što Ti milo,
al' poslušaj naše muke,
pronađi nam lijeka, vilo,
i spasi nas neuke.

kanon: Hej vi, vileeeeeee...

Vile dolepršaju na pozornicu, donoseći cvijeće i svjetlo. Obraćaju se Perunu.

Vile:

Čekaj grome, i Ti munjo,
to su samo ljudi bili,
jedni su Te razljutili,
drugi nisu ništa krivi.

Munjom udri samo krivce,
al' gromove svi nek' čuju,
kako bi i sutra znali,
kog' su jučer kažnjavali.

Scena se zatrese od udaraca gromova. Prvi zvuk je najsnažniji, a svaki sljedeći sve slabiji te tako odaje Perunov umor.

Perun: Umoran od bitke ove i sam želim ovdje stati. Saveza s Moranom ja se danas odričem, nju od sada munja prati!

To reče i istjera Moranu sa scene.

Svevid (uz smijeh): Oprostite Perunu, tom nestašnom vragolanu. On je čudi gromovite koja može pogriješiti, al' svi znani Svarožići za pravdu su spremni mrijeti!

Pleme se u nevjerici okreće na sve strane, još uvijek strahujući od mogućega iskušenja ili napada.

Malić: A Moranin zimski bijes?

kanon: Ježi-baba, Jaga-baba, Ruga-baba, Roga-baba, Baba-Roga, Roga-Baba

kanon: Morzana, Mrzlina, Smrzlina, Morzana, Morana

Vida: Za Moranin zimski bijes ja sam se pobrinula. Zatvoren je (pokazuje prstom prema zemlji) u Bezdanu, i okovan u crnu tminu. Sad budite sretni, i znajte, stigli ste kući!

Tuga: Svevid nas čuva, doveo nas je u obećanu zemlju! Stigli smo kući!

Malić: Zbijmo se uz ognjište, neka nas Vida, i njezin sin Svevid, prije rastanka s njima - pouče!

Razmještaju se scenom, veselo dodiruju grane, lišće i okolno drveće. Nastoje zatamiti veselje i dostojno ugostiti Vidu i Svevida. Izmiču im se kako bi ih, obasjane svjetlom, postavili u sredinu scene. Pred njih iznose vrčeve, i kite ih cvijećem.

Vida:

U izvoru čiste vode,
gdje se vilska kola vode,
očistite kupkom tijela,
a pjesmama loša djela.

Potom vatre zakrijesite,
u njih crne misli bacite,
zatrite ih preskocima,
ili konjskim kopitima.

Nakon Vidinih riječi, scena se uskomeša, obilje na njoj otkriva početak slavlja. Veselje prekida Svevid dižući ruku, i ozbiljno nastavlja pouku.

Svevid:

Tad' udrite temelj domu,
Izgradite zemlju novu,
Podignite i gradove,
Kojima sad dajem ime.

Na jugu neka budu Rijeka,
Split i bijeli Dubrovnik,
Izgradite i grad Zagreb,
Karlovac i Šibenik.

Na istoku nek' se bijeli
Vukovar - grad svijetli,
Granicu će Ilok braniti,
Uz Dravu će Osijek trajati.

Sve što stoji, to postoji,
Sve što traje to nestaje.
Vašem hodu sad je kraj,

Stigli ste u novi zavičaj!

kanon:

Stigli smo, stigli smo...
 u zemlju sunca, u zemlju sunca,
 nikada više hladnoće i studi,
 nikada više dom bez žara,
 nikada više hod bez kraja...

Na scenu se ponovno vraćaju svi glumci, te nastavljaju u kanonu, uz pratnju udaraljki:

Ovo je bila priča, priča, priča, priča...
 koju je meni pričala moja baka,
 koju je mojoj baki pričala baka,
 koju je bakinoj baki pričala bakina baka,
 koju je meni pričala baka,
 koju je mojoj baki pričala baka,
 koju je bakinoj baki pričala bakina baka,
 koju je meni pričala baka,
 koju je mojoj baki pričala baka,
 koju je bakinoj baki pričala bakina baka...

priča o hodu kroz mnoga ljeta,
 priča o dolasku iz daleka,
 iz daleka, iz daleka, iz dalekaaaaaa...

priča o snazi,
 priča o junaštvu,
 priča o svjetlu,
 priča o mraku,

priči ovoj nema kraja,
 nema kraja, nema kraja,
 ona traje uvijek s nama...

TUMAČ

- Alemovo sedmo nebo* Alemovo sedmo nebo je Svarogovo nebo. Nalazi se u Svitogoru, ponad sedme gore u kojoj je Svarogovo prebivalište. U njemu leti ptica Alempërka sjajnih krila koja osvjetljavaju cijelu okolinu. Alempërka ima svojstvo razaznavati sve što se u njezinoj blizini misli. Kako je odavala i Svarogove misli, Svarog joj uobičajeno prstenuje kljun kada ju izvodi u obilazak svijeta.
- Avari* Avari (Obri) od najranijih su vremena nadaleko bili čuveni po svireposti, i sklonosti pljački putnika namjernika. Bili su predstavnici nomadskoga naroda, mongolskoga podrijetla, koji se spominje već prije IV. stoljeća. Prvotno su bili nastanjeni u Pobajkalju, a zatim u Podunavlju. Kao savezni Bizanta, Hrvati su u ratu protiv Avara osvojili današnju Hrvatsku, te su se na njezinim prostorima trajno nastanili. Nakon 626. godine, Avarska moć je u potpunosti oslabila, a njihov se utjecaj sve više ograničavao samo na Panoniju. Ostaci Avara zadržali su se do X. stoljeća na području Like te oko današnjega Gyõra u Mađarskoj. Kako su Avari bili poznati kao dobri konjanici, i nemilosrdni ratnici, i danas se pod avarstvompodrazumijeva barbarstvo.
- Bezdan* Nalazi se u korijenu Drveta Svijeta. U njemu su Crnobogov čelični zamak Temanava i Rijeka Zaborava. Na dnu Crnobogovoga carstva valjaju se same grdosije, zmije, zmajevi, aždaje, more, jadi i bjesovi. Tamo caruju Srdžba, Krivda, Pakost, Zloba i Jal.
- Crnobog* Za razliku od svjetlih božanstava, u carstvu podzemnoga svijeta stoluje Crnobog, Černebog, Zlebog. On je suprotnost dobrim i svijetlim bozima neba i zemlje, koji daruju, štite i brane. Poznat je i pod imenima Mrakoč, Suronja i Mrkoč. Podrijetlo mu je u Pramraku, a postojbina mu je podzemni svijet mraka. Crnobog je otvoreni suparnik Svjetloboga, vječito je ispunjen gnjevom i bjesnilom, posebice prema nadzemaljskim i zemaljskim bogovima. Crnobog kao rušitelj ima i ulogu neumitnoga suca srodnih duša. K njemu stižu svi oni koji su za zemaljskoga života bili u okrilju Krivde i Nepravde, kako bi im on donio neumitnu i neumoljivu presudu. Njegova najbliža pratnja i dvorjanici su: Podvala i Laž, Krađa, Krivda i Nepravda, Pakost i Zloba. Nad njima vlada pakleno Trojstvo (Mržnja, Zločin i Nesloga). Stoluje u Temnavi, podignutoj u Bezdanu.
- Dom Junaka* Nalazi se u Svitogorskoj utvrdi, u njemu obitavaju poginuli junaci. Nakon što časnom smrti poginu, vile bojovnice ih dovode u Dom Junaka, na čijim vratima ih dočekuje božica Slava rogovima opojne medovine.
- Dom Slave* Nalazi se u Svitogorskoj utvrdi, posjeduje sjajne dvorane u

- kojima borave izabrani, časni uzvanici. U njemu stoluje božica Slava s vilama bojovnicama. Od tamo ih na bojište šalju Svevid, Staribog Vojin i Perun. Na bojištu vidaju ranjene, a poginule junake odvođe u Dom Junaka.*
- Drvo Svijeta** *Svjetsko stablo je pri stvaranju svijeta posadio Svarog. Ono veže nebo, zemlju i podzemne prostore Bezdana. U njegovoj se krošnji nalazi Nav. Iz njega kaplje medovina kojom se pomlađuju bogovi i svi stanovnici Nava. To je piće bogova, ponekad bijelo, ponekad zlatno žuto. Uz njega je i izvor žive vode koji ozdravljuje, kao i gajevi bogova. Do njega su i vile suđenice. Žile mu zadiru u tamno carstvo Crnoboga dopirući do pod same limene dvore u Temnavi. Vjerovalo se kako je Drvo Svijeta jesenovo stablo (ponekad jela) te kako je ono osovina svijeta.*
- Hrastov dub** *Hrastovo drvo od kojega je Svarog napravio prvoga muškarca. Prema nekim predajama, vjerovalo se kako su svi ljudi postali od drveća, te se stoga u svakom stablu nazire po jedno biće.*
- Jarovit** *Nazivan je još i Gerovit, prvotni bog razbuktjeloga proljeća, a kasnije, najoštrij i ljuti bog mača, ratne huke i buke. Jarovit je potomak Svarožića, žena mu je Lada, boginja plodnosti, ljepote i ljubavi. U miru je predstavljen kao bog koji priprema rat. Njegova su ratnička obilježja luk i strijelica u jurišnom stavu. Ostala su mu ratnička obilježja crni trak i mač. Crni trak je crna duguljasta, trokutasta vrpca sa Svarogovom svastikom. Pod tim su stijegom odlazili u rat stari hrvatski pomorski ratnici.*
- Jedogonja** *Jad predstavlja utjelovljeno izjedanje. U svom obilasku svijeta osjeća neprekidnu glad. Bijes straši zemaljski svijet, dok Jad nastoji prigrabiti i koji ljudski život. Jad i Bijes su nerazdvojni, obilaze zemlju kao dva strašila. Oba su Crnobogovi pomoćnici, međusobno nerazdruživi. Njihovi nepomirljivi neprijatelji su Jedogonja i Bjesogonja (Bjesomor). Jedogonja ima oblik letećega psa, dok Bjesogonja učestalo poprima oblik vjetra i ima zadaću pomora bijesova.*
- Lipov dub** *Lipovo drvo od kojega je Vida izmodelirala prvu ženu i udahnula joj dah života.*
- Malić** *Dobri patuljci, ljube mlade djevice, za kojima neobično čeznu. Noću plešu na šumskim livadama ili kraj voda u sjaju mjesečine. Stanuju po brežuljcima. Pravi su mudrijaši i lukavci. Prema ljudima su najčešće dobroćudni. Imaju svoga kralja i kraljicu. Čuvari su kućnih ognjišta. Među dobre patuljke spadaju i maleni, sasvim sitni patuljčići zvani krasnoludki.*
- Morana** *Vjerna pratilja Crnoboga je Morana (Mora, Morena,*

- Marzana), zla boginja zime i hladnoće koja predstavlja zatorne sile zimske prirode. Njezina snaga je najjača za zimskoga doba, kada se pojavljuje u liku zle žene koja juri na metli kao Ježibaba, Jaga baba, baba Ruga, baba Roga. U ostalim godišnjim dobima zna se pojavljivati u obliku mlade, ali pohlepne i pohotne žene koja se noću uvlači pod kućne krovove kako bi izjedala slabiće (posebice duhovno slabu djecu i momke). Još i danas mnogi vjeruju kako Morana noću napada svoje izabranike, te ih u snovima tišti i zaustavlja im disanje. Poznata je i kao svadljivica, te kao zagovornica izdaje i osvete.*
- Nav je mjesto na kojemu su obitavala svjetla božanstva. Nalazi se u krošnji Drveta Svijeta.*
- Perun Bog gromovnika, vlada zemaljskim nebom, zemljom, zrakom i oblacima. Nazivan je još Daždbog, Plivnik, Strilbog, Porin. Kao najstariji Svarogov i Vidin sin, naoružan je gromovima, munjama i vatrenim strijelama. Oženio je divku Peruniku s kojom je imao potomke. Perunika je kao uzorna družica bila zaštitnica braka, te je ljudske poroke, kao i Perun, teško kažnjavala. Njihovi potomci su nazivani Perunovi, ili Perunovići. Perun je imao brojne uloge: zaštitnik je ljudi i darivalac zemlje, krotilac je oluja na moru, zaštitnik brodara i poljodjelaca (tada ga nazivaju Plivnik), zaštitnik je doma i ljudi, bog je rada i pravde, jamac je mira (i međunarodnoga prava), časti i vjere, zaštitnik je naroda i čuvar međaša, ratnik je i osvjetnik pravde i vjerolomstva, kao i krive zakletve.*
- Perunovi dvori Zidine mu dopiru do petoga kata Svarogove utvrde. U njemu, na vrletnim liticama, obitavaju Perun i njegova družica Perunika. Iza Perunovih dvora steru se dvorovi Zarova i ostalih gradina Svitogorskih dvorova.*
- Stribor Jedan od Svarožića, otac i bog vjetra, zaštitnik bojnika. Najviše je zazivan od mlinara i lađara, kako bi im udijelio povoljan ili blag vjetar. U davna doba vjetrovi su bili ne samo zazivani, već i obožavani.*
- Svarog Vrhovno svjetlo božanstvo je Svarog (Staribog, Stari Vid, Višnji, Prabog, Praotac, u Bugara – Svaro, Uran, indijski Varuna, iranski Zaruana, grčki Uranos, latinski Uranus, tj. Coleum). On je najmoćniji i najsilniji bog, praotac je svih bogova i vječna je svjetlost. Stolovao je na prijestolju vječnosti, u najvišim nebeskim dvorima (Vidovi dvori prasyjetlosti ili Svantedveri). Svarog ima tri osnovne funkcije: on je Tvorac, vrhovni sudac i vječni putnik, te Svevid i Sveznadar.*
- Svarožići Svarožići su Svarogovi i Vidini potomci. Najpoznatiji Svarogovi potomci su Perun, Stribor, Svevid i Tatomir.*

- Svarožići se još nazivaju i Svarozi ili Svarunovi. Blagi bog nebeskoga kruga i blagoga sunčanoga svjetla, koje oživljuje prirodu. Ljubimac je oca Svaroga. Nazivali su ga i Vid, Vido, Sutvid, Jaki Vid, Jakibog, Svanimir. Svevid je poznat kao sunačno božanstvo, te se uz njega vežu pridjevi - (blistavi, sjajni, presvjetli. On je najmlađi Svarogov potomak, koji u svom odrastanju prolazi kroz inkarnacije. Od mladoga Svevica s odmakom godine prema ljetu, postaje Zoran i Jaki Vid, i kao takav postaje dovoljno snažan mladi nebeski bog, za provođenje Svarogovih naredbi. Posvećen mu je jasen. Predstavnik je čiste pravde i plodnosti. Najljepši je i najsvjetliji bog svih božanstava. Kako je predstavnik i nosilac svjetlosti, vječito je mlad i pomlađen kao rujno proljetno jutro. U neprekidnom je sukobu sa Črtom (Suronjom), mračnim božanstvom iz roda Crnoboga.*
- Svitava (Svijetligrad) je grad mladoga Svevida koji nadaleko svijetli i rasvjetljuje zrakama žive svjetlosti. U njemu sjedi pobjednik svjetla – mladi Svevid.*
- Svitogor je grad bogova svjetla, božica i njihovih miljenika. Na čelu Svitogora je Svarog, vrhovnik ostalih bogova. Između Svitogora i ovoga svijeta zjapi pusti bezdan, označena bijelim danom i mrklom noći. Svarogova kula uzdiže se kroz sedam neba na sedam katova. Svaki kat ima jedna vrata, svaka vrata otvara samo jedan ključ. Sedmo nebo je najviše, označava vrhunac blaženstva, i osobne Svarogove odaje. Iz Svitogora vode dvojna vrata u svijet. Jutarnja vrata se nazivaju i jutrenja i nalaze se na istoku Svitogora. Na njih sviće Zora i na njih ishode danje svjetlonoše. Čuvar im je žuti hrt Karaman, umiljati, vrli pas danjega neba. Karaman je pasoglavac, božanski div, majka mu je nebeska kuja Zarama. Večernja vrata vode u pusti svijet tamne noći. Ona se rasklapaju noću pri sutonu, i nalaze se na zapadu Svitogora. Na njih ishode noćne lučonoše. Čuvar im je vrani garov pasoglavac Zagar ili Ogar. I Zagar je božanski div, majka mu je, kao i Karamanu, nebeska kuja Zarama.*
- Tatomir je bog Mjeseca. Kao beba iskrao se iz zipke i ukrao Moranin crni biser. Ona ga je kaznila tako što mu je dušu rastrgala na dijelove. Iako mu je Svarog uspio sve dijelove ponovno vratiti u cjelinu, Tatomir nikada ne nalazi mir sa sobom i sa svojim željama.*
- Temnava je Crnobogov čelični zamak, koji se nalazi u Bezdanu, u korijenu Drveta Svijeta. Uz Temnavu teče Rijeka Zaborava. Oko mrkih Temnavinih zidova struji, poput ognjene rijeke, plavi ognjeni plamen, simbol vječnoga izgaranja.*

- Vida* Svarogova žena, zaštitnica vjerenika i bračne sloge. Svarog ju je nazivao Boženom i Prijom, poznata je i pod imenom Višnje koja sjedi s prstenom u desnici uz bok starom Vidu.
- Vile* Lijepa, mlade djevojke, obučene u bijelo i plavo ruho, koje im leprša kao veo. To je vilin veo. Neke imaju i krila. Kosa im je zlatna, i u njoj je tajna njihova života. Iščupa li im se i jedna vlas, one gube vilinsku moć i umiru. Glas im je čaroban, a oči im sijevaju zrakama svjetla. Posrednice su između ljudi i bogova. Straše ih preokrenute košulje.
- Vile bojuvniĉe* Vile bojuvniĉe obitavaju u Domu Slave, a po nalogu Svevida, Svaroga i Peruna pomažu na bojišnicama. Najpoznatije su: Vojislava, Stanislava, Radoslava, Borislava, Gordana i ostale ratniĉe. Neprijateljima lome koplja i maĉeve u komade, odvraćaju im strijele od cilja. Po bojištima biraju muževe i momke, najhrabrije junake. Izabranike postavljaju na konje i predvode ih u dvore Staroga Vojina.
- Vile planinke* Žive u gorama i planinama, zalaze u pećine i lebde oko svoga planinskoga svijeta, jamĉe mu sreću, ĉuvaju junacima stražu. Poznate vile planinke su vila Velebita, Vila s Urvine, Bosanska vila, Alpinka, Vila Zagorkinja, Vila Prigorkinja, Biokovska vila.
- Vile suđenice* Poznate su i pod nazivom Usude i Sudije. Pohode ljude pri rođenju kako bi im izrekle sudbinu. Najpoznatije su Rođenica, Sreća i Zlosreća. Rođenica određuje dan rođenja, Sreća pri rođenju daruje sreću, a Zlosreća izriĉe dan smrti i odlaska s ovoga svijeta.
- Vitorog* Mitološko biće koje nastanjuje nedostupne i nepoznate predjele, obdareno moćnim i ubojitim rogom. Izgledom nalikuje i jelenu i konju.
- Vodan* Vodan je bog svih voda, nastanjuje morske i rijeĉne dubine. Potomci su mu vodene i morske vile. Njegov nasljednik u kršćanskom razdoblju vjerovanja je sveti Nikola, zaštitnik pomoraca i brodara.